

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Wereld

Opgave 1 – Globalisering van speelgoedfabrikant Mattel

1 maximumscore 2

- Omschrijving 1: amerikanisering/verwestering 1
- Omschrijving 2: diffusie 1

2 maximumscore 1

Juiste redenen zijn:

- In Los Angeles heeft clustering plaatsgevonden van creatieve industrie / modebedrijven.
- Los Angeles is een culturele wereldstad.
- De nabijheid van Hollywood / de grote Amerikaanse afzetmarkt (zorgt voor een directe band met de laatste modetrends).

3 maximumscore 2

Juiste redeneringen zijn:

- Tijuana ligt dicht bij het hoofdkantoor / de ontwerpafdeling / de thuismarkt van Mattel 1
  - zodat persoonlijke contacten tussen de fabriek en het hoofdkantoor / de ontwerpafdeling eenvoudig plaats kunnen vinden / zodat de transportkosten gering zijn 1
- of
- Mexico en de Verenigde Staten zijn allebei lid van de NAFTA 1
  - zodat producten die in Tijuana worden gemaakt makkelijker toegang hebben tot de Amerikaanse markt 1

4 maximumscore 2

Juiste redenen zijn:

- De westerse markt is grotendeels verzadigd.
- Er is steeds meer concurrentie van digitaal speelgoed.
- In westerse landen neemt het aantal kinderen af / nauwelijks toe.

per juiste reden 1

Opgave 2 – China en India demografisch vergeleken

5 maximumscore 1

stelling 1: onjuist
stelling 2: juist

Opmerking

Alleen als beide antwoorden juist zijn, 1 scorepunt toekennen.

Vraag	Antwoord	Scores
6	maximumscore 2	
	<ul style="list-style-type: none"> • 1970: India 2010: China • Uit het antwoord moet blijken dat een groot aandeel mensen in de werkende leeftijd / de leeftijd 20-64 gunstig is voor economische groei / een klein aandeel jongeren en ouderen gepaard gaat met relatief weinig kosten voor de samenleving 	1 1
	<p><i>Opmerking</i> <i>Bij het eerste antwoordelement alleen 1 scorepunt toekennen als bij beide jaartallen het juiste land is ingevuld.</i></p> <p><i>Alleen als een kandidaat bij het tweede antwoordelement heeft aangegeven dat de situatie in de toekomst (over ca. 20 jaar) gunstig wordt voor economische groei, dient ook een scorepunt te worden toegekend voor het eerste antwoordelement indien daar is geantwoord:</i> <i>1970: China</i> <i>2010: India</i></p>	
7	maximumscore 2	
	<p>Juiste aanwijzingen zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Er heeft een daling van het geboortecijfer plaatsgevonden / Het aantal jongeren is relatief klein. – Er zijn meer jongens dan meisjes in de leeftijd 0 tot 20 jaar. <p>per juiste aanwijzing</p>	1
8	maximumscore 2	
	<p>Uit de redenering moet blijken dat</p> <ul style="list-style-type: none"> • er in 2010 een grote groep jong volwassenen / 20- tot 24-jarigen was in China die voor een groter aantal geboorten zorgden • maar op langere termijn zullen er veel kleinere groepen zijn in de leeftijden dat men kinderen krijgt (waardoor er ook minder geboorten zullen zijn) 	1 1
9	maximumscore 2	
	<p>Uit de redenering moet blijken dat</p> <ul style="list-style-type: none"> • de exportgerichte industrie in China vooral in steden in de kustzone is geconcentreerd, terwijl de IT-sector in India niet aan de kust gebonden is / gevestigd is in steden die gelijkmatig over het land verspreid zijn • zodat de binnenlandse migratie in China vooral naar de steden in de kustzone plaatsvond (en in India naar steden die gelijkmatig over het land verspreid zijn) 	1 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Aarde

Opgave 3 – Fjorden in Noorwegen

- 10 maximumscore 1**
atlaskaart 217B
- 11 maximumscore 2**
Een juiste uitleg is:
- Een oud gebergte als het Scandinavisch Hoogland is verder afgevlakt / kent minder reliëf (oorzaak) 1
  - waardoor water er minder hard stroomt / rivieren er minder hard stromen (gevolg) 1
- of
- In een oud gebergte heeft (in het verleden) al veel erosie/verwering plaatsgevonden (oorzaak) 1
  - waardoor een oud gebergte nu meer afgevlakt is (en er minder erosie/verwering plaatsvindt dan in jonge gebergten) (gevolg) 1
- 12 maximumscore 2**
Uit de uitleg moet blijken dat
- de kust van Noorwegen onder invloed staat van een warme zeestroom / de Golfstroom (en Midden- en Noord-Zweden niet) (oorzaak) 1
  - waardoor het klimaat aan de kust van Noorwegen gematigder is (gevolg) 1
- Opmerking*
Antwoorden die ingaan op verschillen in neerslag, dienen fout gerekend te worden.
- 13 maximumscore 2**
Uit de beschrijving moet blijken dat
- gletsjers in het pleistoceen (U-vormige) dalen uitsleten 1
  - die vervolgens in het holoceen (door zeespiegelstijging) onder water zijn komen te staan 1
- 14 maximumscore 2**
Uit de beschrijving moet blijken dat
- er in de zomer smeltwater van de ijskap (Jostedalbre) het (Fjaerlands)fjord instroomt 1
  - en dat met het smeltwater veel sediment/verweringspuin wordt aangevoerd (dat het water ondoorzichtig/troebel maakt) 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 4 – De Donau en de Eufraat

15 maximumscore 2

- a 1.078 m
- b 3.520 m
- c $6.500 \text{ m}^3/\text{s}$
- d $1.750 \text{ m}^3/\text{s}$

indien vier antwoorden juist	2
indien drie of twee antwoorden juist	1
indien minder dan twee antwoorden juist	0

16 maximumscore 3

Uit het antwoord moet blijken dat

- bij Passau een (grote) zijrivier / de Inn / de Salzach uitmondt in de Donau 1
- de afvoerpiek in de winter ontstaat als gevolg van het neerslagoverschot / de geringe verdamping in de winter 1
- de afvoerpiek in het voorjaar ontstaat als gevolg van sneeuwsmelt in de Alpen (die via de Inn / de Salzach in de Donau terecht komt) 1

17 maximumscore 2

Uit de beschrijving moet blijken dat

- achter de stuwdammen / in de stuwmeren sediment bezinkt / wordt vastgehouden 1
- zodat er in het mondingsgebied van de rivier minder sedimentatie plaatsvindt 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Zuidoost-Azië

Opgave 5 – Het Tobameer

---

18 maximumscore 2

Uit de beschrijving moet blijken dat

- bij de (explosieve) vulkaanuitbarsting de magmahaard (deels) werd geleegd 1
- waarna de vulkaan instortte (en een caldera ontstond) 1

19 maximumscore 2

Uit de beschrijving moet blijken dat

- (na de vulkaanuitbarsting) de magmakamer zich opnieuw vulde 1
- waarbij (een deel van) de bodem van het Tobameer werd opgeheven tot boven het wateroppervlak 1

20 maximumscore 2

Uit de redenering moet blijken dat

- de lagen vulkanische as vooral ten noordoosten van Toba / in de Zuid-Chinese Zee zijn afgezet 1
- en in de periode mei-september komt de wind uit het zuidwesten 1

21 maximumscore 2

- Het klimaat bij het Tobameer is koeler dan dat in Medan 1
- Het Tobameer ligt hoger dan Medan 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 6 – De ASEAN

22 maximumscore 2

Uit de redenering moet blijken dat

- deze indicator het meest betrouwbare beeld geeft van de welvaart onder bevolking in Singapore 1
- omdat dit land een kleinere (regionale/sociale) ongelijkheid kent dan de andere drie landen 1

23 maximumscore 2

Vietnam: toenemen

Myanmar: toenemen

Singapore: afnemen

indien drie antwoorden juist 2

indien twee antwoorden juist 1

indien minder dan twee antwoorden juist 0

24 maximumscore 2

- Indonesië 1
- Japan 1

25 maximumscore 1

China beschikt zelf over onvoldoende energiedragers. / China heeft veel behoefte aan energie voor de groeiende economie.

26 maximumscore 2

Juiste gemeenschappelijke kenmerken zijn:

- Deze landen zijn binnen de ASEAN de meest ontwikkelde landen.
- Deze landen zijn al lang relatief stabiel. / hebben (sinds de onafhankelijkheid) relatief weinig conflicten gekend.
- Deze landen hebben zich relatief vroeg toegelegd op exportgerichte industrialisatie.

per juist kenmerk 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Leefomgeving

Opgave 7 – De kust van Noord-Holland

27 maximumscore 1

Er zijn gaten in de duinenrij. / Op enkele plekken is de duinenrij heel smal.
/ In het verleden bestond de kuststrook uit waddeneilanden.

28 maximumscore 2

Juiste redenen zijn:

- Verder landinwaarts kon de dijk niet zo makkelijk door de zee worden weggeslagen.
- Op deze manier ontstond er een breed strand dat duinvorming stimuleerde / kon de dijk door natuurlijke processen worden versterkt.

per juiste reden

1

29 maximumscore 2

Juiste ingrepen zijn:

- zandsuppleties
- het beplanten van de duinen
- de aanleg van strekdammen

per juiste ingreep

1

Opmerking

Aan een antwoord dat zowel strandsuppletie als vooroeversuppletie noemt, 2 scorepunten toekennen.

30 maximumscore 2

Juiste functies zijn:

- natuur
- recreatie
- drinkwaterwinning

per juiste functie

1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 8 – Haverleij: een VINEX-locatie, maar dan anders

31	maximumscore 2	
	<ul style="list-style-type: none"> • Juiste demografische gevolgen zijn: 1 <ul style="list-style-type: none"> – De bevolking vergrijsde. – Het aandeel alleenstaanden nam toe. – Het aandeel (jonge) gezinnen nam af. • Juiste economische gevolgen zijn: 1 <ul style="list-style-type: none"> – Steden kregen minder inkomsten (door het wegtrekken van koopkrachtige bevolking / mensen met midden- en hoge inkomens). – Het aandeel inwoners dat moet leven van een laag inkomen / uitkering nam toe. 	
32	maximumscore 3	
	<ul style="list-style-type: none"> • De Grootte Wielen 1 • Juiste doelen zijn: 2 <ul style="list-style-type: none"> – het beperken van de dreigende leegloop van de (middel)grote steden – het terugdringen van de automobiliteit – het creëren van een groter draagvlak voor voorzieningen in de (middel)grote steden – het behoud van open gebieden 	
	<i>Opmerking</i>	
	<i>Aan elk juist doel 1 scorepunt toekennen.</i>	
33	maximumscore 2	
	<ul style="list-style-type: none"> • gated communities 1 • Juiste antwoorden zijn: 1 <ul style="list-style-type: none"> – De woonkastelen van Haverleij zijn vrij toegankelijk voor bezoekers. – De groenvoorzieningen van Haverleij zijn eigendom van de gemeente en niet van de bewoners zelf. 	
34	maximumscore 2	
	Uit de redenering moet blijken dat	
	<ul style="list-style-type: none"> • de woonkastelen afgeschermd liggen van de rest van de stad (wat de bewoners een gevoel van veiligheid geeft) 1 • maar dat de opzet van Haverleij op het schaalniveau van de stad bijdraagt aan een tweedeling: een concentratie van rijke bewoners in Haverleij en een concentratie van armere bewoners in andere delen van de stad 1 	

Bronvermeldingen

Opgave 1

bron 1 vrij naar: OneWorld Magazine, april 2013 en www.economist.com

bron 2 vrij naar: OneWorld Magazine, april 2013 en <http://corporate.mattel.com>

Opgave 2

bron 1 vrij naar: www.sciencemag.org

Opgave 3

bron 1 bron: <http://mein.salzburg.com>

bron 2 vrij naar: De Grote Bosatlas, 54e druk

Opgave 4

bron 1 bron: Cito

Opgave 5

bron 1 vrij naar: www.kijkeensomlaag.nl

bron 2 vrij naar: www.geo.mtu.edu

Opgave 6

bron 1 vrij naar: OECD, Innovation in Southeast Asia, 2013

Opgave 7

bron 1 bron: Roos, R., Duinen en mensen Noordkop en Zwanenwater, uitgave: Natuurmedia, Amsterdam, 2011

Opgave 8

bron 1 vrij naar: www.haverleij.nl

bron 2 bron: Cito

bron 3 bron: Tomeï, K.